

OCHRANNÁ LIEČBA POČAS VÝKONU TRESTU ODŇATIA SLOBODY

W. SCHOLZ

Odbor zdravotníckej a sociálnej starostlivosti GR ZVJS SR, Bratislava,
riaditeľ odboru: MUDr. W. Scholz

Podľa Zákona o trestnom konaní súdnom – Trestný poriadok, vykonáva sa v nápravno-výchovných ústavoch Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky popri nepodmienečnom treste odňatia slobody aj ochranné liečenie uložené rozhodnutím súdu.

Výkon ochranných liečení počas trestu odňatia slobody má svoj postupný vývoj a dnes môžeme hovoriť o 23-ročných skúsenostiach.

Vláda Slovenskej republiky svojím rozhodnutím č. 496/1972 uložila kompetentným orgánom pripraviť podmienky a zabezpečiť výkon protialkoholického ochranného liečenia. Skúsenosti z tejto problematiky boli minimálne. Pracovníci väzenskej zdravotníckej služby sa preto obrátili na popredných slovenských odborníkov z odboru psychiatrie a pomoc pri realizovaní tejto náročnej úlohy. Jednoznačnú a neoceniteľnú pomoc poskytol najmä prof. MUDr. J. Pogády, DrSc., a viacerí lekári z Krajskej psychiatickej liečebne Pezinok. Pripravené a vydané boli interné nariadenia a predpisy upravujúce podmienky tejto liečby počas výkonu trestu odňatia slobody.

Koncepcia vykonávania liečby bola upravená v spolupráci s odborníkmi Ministerstva zdravotníctva a do značnej miery sa odlišovala od koncepcie uplatňovanej v štátnej zdravotnej správe. Najvýraznejšou odchýlkou bolo pracovné zaradenie počas liečby aj u tých odsúdených, ktorí mali súdom nariadenú ústavnú formu liečenia.

Od roku 1973 sa postupne zriadili a otvorili strediská protialkoholického ochranného liečenia v nápravno-výchovných ústavoch Leopoldov, Ilava a Trenčín. Prijatá bola zásada, že zdravotnícky personál bude vlastný a len v krajnom prípade chod stredísk sa bude zabezpečovať lekármi pracujúcimi na úväzok.

Treba povedať, že na počiatkových ťažkostiach mali svoj podiel aj niektorí funkcionári našich ústavov, ktorí chápali úlohu zabezpečovania liečby ako zbytočnú komplikáciu v činnosti ústavov, ale odmietol sa aj postoj niektorých psychiatrických kruhov v štátnej zdravotnej správe.

Liečba sa zásadne vykonávala pred ukončením výkonu trestu a v odôvodnených prípadoch liečenie pokračovalo aj po prepustení na slobodu.

W. SCHOLZ / OCHRANNÁ LIEČBA POČAS VÝKONU TRESTU ODŇATIA SLOBODY

Na zabezpečenie liečby v jednotlivých strediskách, ktoré boli neskôr premenované na psychiatrické oddelenia a ich kapacita bola 30 až 40 lôžok, boli systemizovaní dvaja lekári–psychiatri, jeden klinický psychológ, 1 sociálna sestra a 4 zdravotné sestry. T. č. sa personál rozšíril o liečebného pedagóga.

Od roku 1973 do roku 1989 sa preliečilo 7 679 odsúdených. Pri liečbe sa používali všetky štandardné metódy ako je didaktoterapia, psychoterapia, režimová liečba, liečba prácou a biologická terapia.

Liečebné metódy, jej výsledky a účinnosť sa vyhodnocovali analýzou, katamnestickými sledovaniami a porovnávaniami.

V decembri 1990 bol na kolégiu ministra spravodlivosti Slovenskej republiky predložený materiál "Aktuálne problémy výkonu ochranného liečenia v Slovenskej republike". Na základe rozhodnutia ministra spravodlivosti na tomto kolégiu bol vypracovaný harmonogram opatrení na riešenie a odstránenie nedostatkov pri zabezpečovaní včasného a zákonného výkonu súdmi uloženého ochranného liečenia. V zmysle tohto harmonogramu, reštrukturalizácia psychiatrických oddelení, na ktorých sa dovtedy vykonávala protialkoholická ochranná liečba a zriadením nových oddelení boli postupne vytvorené podmienky na výkon všetkých druhov ochranných liečení. Na základe odporúčania odborníka z oblasti ochranných liečení a v zmysle § 12 Poriadku výkonu trestu odňatia slobody, sa uložené liečenie vykonáva v čo najkratšom čase po nástupe výkonu trestu. Spôsob výkonu ochranného liečenia ustanovuje Rozkaz ministra spravodlivosti SR č. 15/1992, ktorý bol vydaný po dohode s ministrom zdravotníctva SR a hovorí o psychiatrickom, protitoxikomanickom, protialkoholickom a sexuologickom ochrannom liečení počas výkonu trestu odňatia slobody.

Aby sa mohla splniť táto úloha, otvorili sme ďalšie psychiatrické oddelenie v Košiciach.

V súčasnosti sú v ústavoch Zboru väzenskej a justičnej stráže nasledovné psychiatrické oddelenia:

	Druh liečenia	Kapacita
Psychiatrické oddelenie v Nemocnici pre obvinených a odsúdených Trenčín	Protialkoholické, protitoxikomanické, psychiatrické	21 lôžok
Psychiatrické oddelenie Nápravnovýchovný ústav Leopoldov	Protialkoholické	39 lôžok
Psychiatrické oddelenie Nápravnovýchovný ústav Ilava	Protialkoholické, protitoxikomanické	30 lôžok
Psychiatrické oddelenie Ústav na výkon väzby Košice	Sexuologické, protitoxikomanické (tvrdé drogy)	10 lôžok 25 lôžok

Od roku 1990 sa na týchto oddeleniach priemerne ročne preliečilo 270 odsúdených.

W. SCHOLZ / OCHRANNÁ LIEČBA POČAS VÝKONU TRESTU ODŇATIA SLOBODY

Samotný výkon ochranných liečení, výsledky liečenia a ďalšie perspektívy sú problematikou samostatného informatívneho materiálu.

Zdravotnícka služba Zboru väzenskej a justičnej stráže SR pri plnení tejto úlohy prekonala mnohé ťažkosti a problémy, ale snaha našich pracovníkov nebola márna.

V súčasnosti pripravujeme výkon dobrovoľnej liečby, najmä drogovo závislých a alkoholikov, ktorá sa má realizovať počas výkonu trestu odňatia slobody od konca roku 1996.

S ú h r n

Vo vybraných psychiatrických oddeleniach zdravotníckych zariadení ZVJS SR Bratislava sa vykonáva súdom nariadená ochranná liečba počas výkonu trestu odňatia slobody. Rozkazom ministra spravodlivosti Slovenskej republiky je upravený výkon protialkolickej, protitoxikomanickej, psychiatrickej a sexuologickej ochrannej liečby. Pre liečbu je vyčlenených 125 lôžok, na ktorých sa ročne prelieči priemerne 270 osôb.

Do redakcie prišlo dňa: 22. 4. 1996

Adresa autora: MUDr. W. Scholz, Silvánska 12, 841 04 Bratislava